

7. Timmerman M. E. Principal Component Analysis / M. E. Timmerman, I. T. Jolliffe // Journal of the American Statistical Association, American Statistical Association. – 2003. – Vol. 98. – P. 1082-1083.
8. Jolliffe I. T. Principal Component Analysis / I. T. Jolliffe. – 2nd ed. – Springer, NY, 2002. – XXIX. – 487 p. : 28 illus. – (Springer Series in Statistics).
9. Strategic cost analysis : The evolution from managerial to strategic accounting / John K. Shank, Vijay Govindarajan. – Homewood; Boston : Irwin, 1989.
10. Principal Component Analysis / Jing Li // Economic Commentator. – 2009. – № 510. – P. 2.

Лутицька Ж.С.

УДК [005.592.8:621](477)

ДІАГНОСТУВАННЯ КРИЗИ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

Економіка складається з цілого ряду галузей, тісно взаємопов'язаних між собою. Від розвитку промисловості залежить стан всієї економіки. Промисловість забезпечує майже 50% загального випуску продукції, більше третини обсягу валового внутрішнього продукту. Вона найважливіша структурна ланка господарського комплексу України. На промисловість припадає одна третя основних фондів, більше 35% населення, зайнятого в народному господарстві. Провідна роль промисловості в економіці України визначається насамперед, тим, що, забезпечуючи всі галузі народного господарства знаряддями праці та новими матеріалами, вона є найбільш активним чинником науково - технічного прогресу і розширеного відтворення в цілому. Темпи зростання, рівень розвитку і структура промисловості - важливі показники не тільки кількісної, але і якісної характеристики народного господарства та життєвого рівня населення. Машинобудування серед галузей промисловості займає вагоме місце. Машинобудування належить до числа найбільш поширених в територіальному відношенні в масштабах країни галузей промисловості. Будучи одним з найважливіших структурних підрозділів реального сектора економіки, машинобудування безпосередньо впливає на технічний рівень у всіх галузях промисловості і визначає перспективи розвитку індустрії в цілому. Але, існує багато труднощів, які гальмують машинобудівну галузь і не дозволяють інтенсивно розвиватися. Це насамперед накопичені в перехідній період збитки, застаріле обладнання та технології, невідповідність виробленої продукції світовим стандартам, неможливість в умовах технічної відсталості виробляти продукцію, здатну конкурувати з зарубіжними аналогами за ціною та якістю, неефективність діючих систем управління на підприємствах, відсутність ефективних власників, брак кваліфікованого кадрового потенціалу, зниження активності в інноваційній - інвестиційній діяльності, вплив зовнішнього і внутрішнього середовища, кризові явища і т.п.

Мета даної статті полягає в розкритті процесу діагностування кризи на підприємствах машинобудування Харківського регіону з використанням методів фінансового аналізу.

На сучасному етапі економічного розвитку в умовах жорсткої конкуренції особливу значущість отримує процес адаптації виробничих підприємств до вимог бізнес-середовища за допомогою пошуку можливих інноваційних варіантів покращення результатів своєї діяльності. Загострення кризи в Україні спричиняє потребу в ефективному антикризовому управлінні, підвищуючи його складність та ризики. Одним із напрямків подолання кризових явищ шляхом адаптації підприємств машинобудування до складних, невизначених умов зовнішнього середовища є процес реструктуризації, що підкреслює актуальність даної статті. Адаптація виробничих підприємств до зовнішнього середовища з метою покращення свого внутрішнього стану має здійснюватися за допомогою реалізації процесу реструктуризації в якості каталізатора науково-технічного прогресу на мікрорівні. Дослідженням процесу реструктуризації виробничих підприємств присвячені роботи багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених: Е. Короткова[2], Н. Кизима[1], І. Мазура[3], Н. Москаленко[4], В. Тренева[5], В. Шапіро[6] та ін. Для обґрунтування необхідності проведення реструктуризації як засобу стратегічного розвитку підприємства, що забезпечує його комплексну адаптацію до змін зовнішнього та внутрішнього середовищ потрібно провести фінансовий аналіз. В якості бази аналізу було обрано наступні підприємства машинобудування Харківського регіону за період 2005-2007 років[9](табл. 1.).

Таблиця 1. Фінансовий результат діяльності підприємств за 2005-2007 рр.[9].

Підприємство	роки		Балансовий прибуток(збитки)	
	2005	2006	2005	2006
ЗАТ «Південкабель»	2005	2006	48871	48,95
	2006	2007	76379,4	60,82
	2007		1088293	63,78
ЗАТ «Лозівський завод «Трактородеталь»	2005	2006	5318,5	42,32
	2006	2007	5564,1	44,59
	2007		66100	46,24
ВАТ «Завод ім. Фрунзе»	2005	2006	10216,4	45,11
	2006	2007	13134,1	43,29
	2007		153838	43,57
ВАТ «Турбоатом»	2005	2006	207885,4	27,11
	2006	2007	222885,4	27,79
	2007		2444375	27,35

**ДІАГНОСТУВАННЯ КРИЗИ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ
З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ**

Підприємство	роки		Балансовий прибуток(збитки)	
	2005	2006	2007	2008
ВАТ «Гідропривід»	2005	1511,9		8,89
	2006	1834,4		10,24
	2007	21169		12,11
АТЗТ «Харківський завод електромонтажних виробів»	2005	765,3		7,11
	2006	813,5		8,49
	2007	8265		9,44
ДП «Електроважмаш»	2005	-7162,4		-5,51
	2006	12492,2		5,54
	2007	103076		4,40
ВАТ «Автомат»	2005	1316,1		1,72
	2006	2588,8		4,58
	2007	14705		2,09
ВАТ «Укрелектромаш»	2005	-20156,9		-47,86
	2006	-17201,8		-48,44
	2007	-175326		45,89
ВАТ «ХТЗ ім. Орджонікідзе»	2005	0,00		0,00
	2006	0,00		0,00
	2007	0,00		0,00

У сучасних ринкових умовах підприємства машинобудування змушено швидкими темпами знаходити нові рішення, що пов'язані зі змінами у структурі, процесах та технологіях виробництва. Вітчизняні підприємства машинобудування можна розподілити за двома групами[8,9]: -Негативну, яка стосується підприємства, що знаходиться в кризовій ситуації, на яких продовжується спад виробництва, зниження конкурентоспроможності, що поступово призводить до спаду виробництва та банкрутства; -Позитивну, пов'язану з підприємствами, які не потрапили в кризовий стан і продовжують нормально функціонувати, або які стабілізували свій стан та забезпечують зростання обсягів продажів, рентабельності, поліпшення фінансового стану.

Отже, провівши аналіз фінансового стану 10 підприємств машинобудування Харківського регіону за період 2005-2007 років, можна зробити наступні висновки. До першої групи можна віднести діяльність 6 підприємств машинобудування: ДП «Електроважмаш», ВАТ «Укрелектромаш», ВАТ «Гідропривід», ВАТ «Автомат», АТЗТ «Харківський завод електромонтажних виробів», ВАТ «ХТЗ ім. Орджонікідзе». До другої групи, найбільш успішними виявилися такі підприємства: ЗАТ «Південкабель», ВАТ «Завод ім. Фрунзе», ВАТ «Турбоатом», ЗАТ «Лозівський завод «Трактородеталь». Підвищення ефективності діяльності підприємств машинобудування на основі процесів реструктуризації становить багатофакторний довгостроковий процес, який безпосередньо вимагає ретельної підготовки. Слід зазначити, що підготовча стадія процесу реструктуризації формує базис для реалізації радикальних перетворень і характеризується високою складністю. Аналіз існуючої теорії та практиці реструктуризації підприємств, а також модель проблемного типу прийняття управлінських рішень дозволяють запропонувати наступну схему послідовності проведення реструктуризації підприємств машинобудування [1](рис. 1.). Як видно із схеми на рисунку 1. проведення реструктуризації підприємств включає в себе наступні етапи: - оцінка фінансового стану підприємства; - оцінка ступеня кризи на підприємстві; - визначення доцільності проведення реструктуризації підприємства; - вибір форм реструктуризації підприємства, а також розрахунок нового балансу та визначення шляхів його реформування.

Слід зазначити, що перш ніж приступити до проекту реструктуризації, необхідно визначити вихідну позицію підприємства, що сформувалася під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів: стабільна позиція розвитку, проблеми поточного функціонування, фінансова неспроможність, тим самим підкреслюючи новизну даної статі.

У кожному з цих варіантів критерії обґрунтування необхідності будуть різні. Для підприємства, що стабільно розвивається, це може бути [8,9]: можливість переходу на якісно новий технічний рівень, вихід на нові ринки збуту, майнове розширення виробничих потужностей та ін. Для підприємств, що знаходяться на різних стадіях розвитку внутрішньої кризи, діагностика фінансового стану підприємства з приділенням особливої уваги короткостроковим потребам у коштах, а також оцінки потенціалу підприємства, його положенню на ринку, системам управління й контролю дасть змогу визначити можливість оцінки вірогідності банкрутства підприємства в короткостроковій перспективі. Перевага такого підходу полягає в тому, що при невеликих витратах коштів на послуги консультантів і часу виникає розуміння напрямку, у якому варто рухатися, включаючи першочергові завдання, короткострокові потреби у фінансуванні, уявлення про реальне фінансове становище та інше. В той же час, процес реструктуризації в Україні має ряд негативних особливостей, а саме низьку якість фінансової та управлінської звітності, слабку нормативну базу, соціальне навантаження великих підприємств та інше. Все це призводить до додаткових витрат грошей та часу, що негативно відображається на діяльності та розвитку підприємств машинобудування.

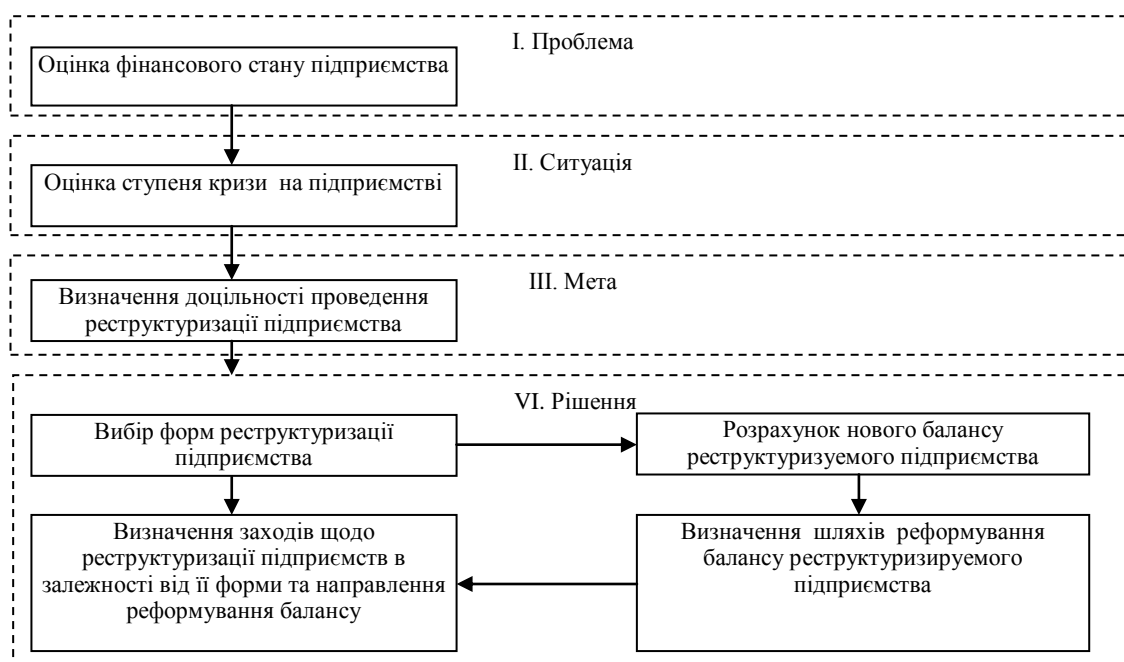

Рис. 1. Схема послідовності проведення реструктуризації підприємств [1].

Таким чином, можна зробити висновок, що реструктуризація, як засіб виходу підприємств з кризи та адаптації їх до змін зовнішнього середовища, займає центральне місце на сучасному етапі реалізації ринкових перетворень в економіці України. Проаналізувавши фінансовий стан на 10 машинобудівельних підприємствах Харківського регіону можна констатувати наступне: -Вітчизняні підприємства машинобудування можна розподілити за двома групами: негативну(підприємства, що знаходяться в кризовій ситуації) та позитивну(підприємства, які не потрапили в кризовий стан і продовжують нормально функціонувати); -До першої групи можна віднести діяльність таких підприємств машинобудування: ДП «Електроважмаш», ВАТ «Укрелектромаш», ВАТ «Гідропривід», ВАТ «Автрамат», АТЗТ «Харківський завод електромонтажних виробів», ВАТ «ХТЗ ім. Орджонікідзе». До другої групи можна віднести такі підприємства машинобудування: ЗАТ «Південкабель», ВАТ «Завод ім. Фрунзе», ВАТ «Турбоатом», ЗАТ «Лозівський завод «Трактородеталь». Аналіз існуючої теорії та практики реструктуризації підприємств дозволяють запропонувати схему послідовності проведення реструктуризації підприємств машинобудування. Дана схема включає в себе наступні етапи: оцінка фінансового стану підприємства, оцінка ступеня кризи на підприємстві визначення доцільності проведення реструктуризації підприємства; вибір форм реструктуризації підприємства, а також розрахунок нового балансу та визначення шляхів його реформування. Але перш ніж приступити до проекту реструктуризації, необхідно визначити вихідну позицію підприємства, що сформувалася під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів: стабільна позиція розвитку, проблеми поточного функціонування, фінансова неспроможність та інше.

Джерела та література:

1. Кизим Н. А., Жихарцев В. В. Проблемы проведения реструктуризации промышленных предприятий в Украине : монография / Н. А. Кизим, В. В. Жихарцев. – Х., М. : ФЛП Александрова К.; ИД «ИНЖЭЖ», 2009. – 184 с.
2. Антикризисное управление : учеб. / под ред. Э. М. Короткова. – М. : Инфра-М, 2000. – 432 с.
3. Москаленко Н. А. Проблемы развития промышленных предприятий Харьковского региона / Н. А. Москаленко // Бизнес-Информ. – 2008. – № 7 (353). – С. 30-33.
4. Тренев В. Н. Управление человеческими ресурсами при реализации проектов / В. Н. Тренев, М. И. Магура, С. В. Леотьев. – М. : Приор, 2002. – 112 с.
5. Шапиро В. Д. Управление проектами : учеб. пособие / В. Д. Шапиро. – СПб. : Два Три, 2006. – 664 с.
6. Кондрашов М. М. Работа промислового комплексу Харківської області у 2006 році та січень-квітень 2007 року / М. М. Кондрашов // Інформаційний бюлетень Мінпромекономіки України. – 2007.– № 2 (12). – С. 53-59.
7. Фомин Я. А. Диагностика кризисного состояния предприятия / Я. А. Фомин. – М. : ЮНИТИ, 2003. – 349 с.
8. Гриньова В. М. Процес підготовки реструктуризації підприємств машинобудування : організація управління : монографія / В. М. Гриньова, М. В. Новікова. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. – 240 с.